

DOCENTENBLAD DOSSIER MAATSCHAPPIJLEER

Doelgroep: havo/vwo klas 4 – 6

Aansluiting bij examenonderwerpen van het vak maatschappijleer in het gemeenschappelijke deel.

Aflevering 17

Rechtsstaat: Veiligheid

Hoe garandeert de overheid onze veiligheid? En wat is veiligheid eigenlijk? Wordt het veiliger in ons land als we foto's van verdachten op billboards plaatsen?

We hechten allemaal veel waarde aan een veilige leefomgeving. Zonder gevaar over straat kunnen lopen, heelhuids thuiskomen na een avondje stappen en ook binnenshuis willen mensen beschermd zijn tegen oplichters die de gegevens van internet plukken. Deze aflevering gaat over veiligheid.

Aflevering 18

Verzorgingsstaat: Leve de overheid

Centraal thema in deze aflevering is de rol van de overheid en de overheidsbemoeyenis. Welke activiteiten worden door wie uitgevoerd? Wat zijn bijvoorbeeld de taken van de overheid? Daarbij wordt er aandacht besteed aan de historische ontwikkeling. Het voorbeeld van de spoorwegen wordt uitgewerkt en getoond.

Deze aflevering sluit aan bij het lesmateriaal van Prodemos in het kader van 200 jaar koninkrijk.

Aflevering 19

Parlementaire democratie: Europa

Sommige problemen kunnen niet op nationaal niveau worden opgelost. Samenwerking met andere landen is steeds meer nodig om te werken aan wereldproblemen als de economische- en financiële crisis. Hoe en waarom werken we eigenlijk samen met andere landen? Hoeveel macht en zeggenschap moeten we er voor 'inleveren'?

Net als de deelnemende lidstaten kent ook de Europese Unie een scheiding van machten. De Europese Commissie kan als enige orgaan nieuwe wetsvoorstellen indienen. Het Europees Parlement mag een wetsvoorstel wel wijzigen maar stemt niet over het hele voorstel. Steeds vaker wordt nationale wetgeving ingeruild voor Europese wetgeving.

Aflevering 20

Pluriforme samenleving: Tolerantie

Nederland kent veel cultuurgroepen die naast en met elkaar leven. Arbeiders, mensen van adel, Feyenoordsupporters, milieuactivisten en homo's. Hoe tolerant zijn we naar elkaar?

Een cultuurgroep wordt gevormd door mensen met een gemeenschappelijke cultuur. In de jaren zestig breidde de emancipatiebeweging zich uit. Behalve vrouwen eisten ook homoseksuelen en andere minderheidsgroepen gelijke rechten. En met succes. In 2001 werd het homohuwelijk bij wet geregeld. De invloed van de media is altijd groot geweest op de beeldvorming van homo's. Hoe verliep die beeldvorming in de pluriforme samenleving?

Dossier maatschappijleer is tot stand gekomen in samenwerking met Cito en SLO.

ANTWOORDEN

Aflevering 17

Kijkvragen

1. Bij bungeejumpen is zowel je vrijheidsgevoel als je veiligheidsgevoel maximaal.
2. Voor burgers in een democratische rechtsstaat wordt veiligheid gegarandeerd door de scheiding der machten.
- 3a. Dennis gaat stage lopen bij de Politie Rotterdam-Rijnmond en gaat daar uitzoeken hoe de briefing tussen de verschillende diensten effectiever kan.
- b. Met name het tweede kenmerk. In de briefing wordt besproken wat er de afgelopen 24 uur gebeurd is, wat de lopende zaken zijn, en wordt de lijst met verdachten gedeeld. Dat zijn verschillende aspecten van de veiligheidsketen.
4. Objectieve veiligheid gaat om de echte cijfers van criminaliteit; subjectieve veiligheid is niet vast te leggen en gaat om het gevoel van veiligheid, het gevoel dat je slachtoffer kunt worden.
5. Tinet de Jonge geeft twee voorbeelden:
  - * Buurt bestuurd: mensen geven aan waar de politie op moet letten. Dit zorgt bij burgers voor meer veiligheidsgevoel omdat ze een bepaalde controle hebben.
  - * Zichtbare criminaliteit zichtbaar aanpakken en onzichtbare criminaliteit, waar burgers geen last van hebben, onzichtbaarder aanpakken. Ze geeft het voorbeeld van de hennepkwekerij die opgerold wordt zonder dat dit verder zichtbaar wordt gemaakt.
6. Hackers worden ingezet om andere hackers op te sporen. Zoeken naar verbindingen/pakketjes in de digitale informatie die niet kloppen.
- 7a. Na deze aanslag is de balans tussen vrijheid en veiligheid doorgeslagen. Mensen hebben steeds meer vrijheid moeten inleveren voor een klein beetje meer veiligheid.
- b. Eigen antwoord. Voorbeeld: strengere controle vliegveld; afluisteren/opslaan gegevens mobiel verkeer; toename cameratoezicht

Verdiepingsvragen

- 8a. Dit betekent dat de kans op een aanslag tegen Nederland reëel is.
  - b. minimaal – beperkt – kritiek
<http://www.nctv.nl/onderwerpen/tb/dtn/opbouw/>
  - c. Maart 2013: van beperkt naar substantieel ivm Syriëgangers en toenemende radicalisering van kleine groepen islamitische jongeren in Nederland.
- Geschiedenis:
Mei 2005 – maart 2007: substantieel

Maart 2007 – maart 2008: beperkt

Maart 2008 – november 2009: substantieel

November 2009 – maart 2013: beperkt

Maart 2013 – heden: substantieel

d. Eigen antwoord.

e. Eigen antwoord.

9. Eigen antwoord.

ANTWOORDEN

Aflevering 18

Kijkvragen

- 1a. Privatisering = het overhevelen van taken/productie van de overheid naar de marktsector (private sector).
- b. 1) Door concurrentie gaan de prijzen omlaag en de kwaliteit omhoog. 2) Door het teveel streven naar winst kan service en kwaliteit omlaag gaan en is er een risico op lagere lonen en slechtere arbeidsvoorwaarden voor het personeel.
- 2a. Recht om als enige iets te doen of te verkopen.
- b. Wanneer een bedrijf of organisatie een monopoliepositie op de markt heeft, is er geen controle op de prijs (tarieven omhoog), de kwaliteit (toch geen concurrentie) en de service (in bijvoorbeeld dunbevolkte gebieden geen of minder service).
3. Hij vindt het treinvervoer in Nederland nog niet efficiënt genoeg (lege of halfvolle treinen, teveel lucht). Dit komt omdat de NS, de hoofdvervoerder, niet hoeft te zoeken hoe het bedrijf beter kan zijn dan zijn concurrent, want die concurrentie bestaat (nog) niet.
- 4a. Ziekenhuizen werden gebouwd door vooraanstaande burgers of door kerken.
- b. Onderwijs, uitkeringen, bibliotheek, jongerenwerk, ouderenbond, vervoer (gedeeltelijk), ziekenhuizen (gedeeltelijk).
- c. Niet onder volledige verantwoordelijkheid overheid: PTT Post, NS.
- 5a. Eigen antwoord. Linkse partijen zijn in het algemeen tegen privatisering, rechtse partijen zijn voor.
- b. Linkse partij.
6. Vrij verkeer (vrije mobiliteit) van 1) producten 2) diensten 3) kapitaal en 4) arbeid.

Verdiepingsvragen

7. Eigen antwoord
8. Eigen antwoord

ANTWOORDEN

Aflevering 19

Kijkvragen

1a. 28, b. 18, c. Brussel

2a. 1) Vrede tussen de landen, 2) Welvaart voor de bevolking/burgers, 3) Samen een stukje meer macht ten opzichte van de buitenwereld.

b. 7 miljard – 500 miljoen – 28 – 2

3.

Beschrijving	Europes e Raad	Raad van Ministers (Raad van de Europese Unie)	Europese Commissi e	Europee s Parleme nt
a. Doet voorstellen voor EU-wetten.			X	
b. Wordt door burgers gekozen.				X
c. Is het dagelijkse bestuur van de EU.			X	
d. Legt de grote lijnen van het beleid vast.	X			
e. Beslist over de wetten van de EU.		X		
f. Vertegenwoordigt de belangen van de burgers.				X
g. Bestaat uit één vertegenwoordiger per lidstaat.	X			
h. Voert de voorstellen uit als nieuwe wetten.			X	

4a. Een lobbyist probeert door gesprekken belangrijke beslissingen te beïnvloeden.

b. Hij wil informatie van beide kanten hebben om daarna een goede beslissing te kunnen nemen.

5a. Een voorstel dat burgers kunnen indienen om een bepaald onderwerp op de agenda van het Europese Parlement te krijgen.

b. Thierry Baudet (historicus/jurist)

c. Hij vindt het idee op papier leuk, maar hij gelooft niet dat de Europese burgers samen een voorstel zullen indienen, want er is geen Europees volk en dat volk wil niet iets samen voorstellen/veranderen in Europa.

6a. Een verdrag wordt tussen staten opgesteld.

b. Een grondwet wordt door burgers goedgekeurd.

c. Verdrag

d. Omdat er tot nu toe geen Europese grondwet is goedgekeurd is Europa in feite nog steeds niet echt van de burgers. Alleen van de regeringen die een verdrag hebben ondertekend.

Verdiepingsvragen

7. Eigen antwoord

8. Eigen antwoord

ANTWOORDEN

Aflevering 20

Kijkvragen

- 1a. Tolerantie = mensen in een samenleving accepteren dat anderen er andere tradities en leefstijlen op na houden dan zij zelf en dat zij meningen hebben en uiten waarmee zij het zelf oneens zijn. Tolerantie wordt ook wel verdraagzaamheid genoemd.
- b. Letterlijke tekst: "Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan."
- c. Discriminatie is het tegenovergestelde van tolerantie. Het is het eerste artikel van de Grondwet. Dit betekent dat het erg belangrijk is in democratisch Nederland.

2. Eigen antwoord

3a. Eigen antwoord

b. Eigen antwoord

4. Moment van schrijven (december 2013), in 15 landen: België (2003), Spanje (2005), Canada (2005), Zuid-Afrika (2006), Noorwegen (2009), Zweden (2009), Portugal (2010), IJsland (2010), Argentinië (2010), Denemarken (2012), Nieuw-Zeeland (2013), Uruguay (2013), Frankrijk (2013), Brazilië (2013), Verenigd Koninkrijk (2013)

Wettelijk toegelaten in sommige deelstaten: Verenigde Staten, Mexico.

5a. Homoseksualiteit is nog slecht geaccepteerd in de machowereld van het voetbal. Dat leidt zelfs tot belediging en discriminatie. Daar wil de KNVB iets aan doen.

b. Je gaat je beter voelen als je vertelt aan je teamgenoten dat je homo bent en dat bevordert ook de sfeer.

c. Er voer een KNVB-boot met bekende voetballers en trainers mee met de Gay Pride in Amsterdam.

6a. In Rusland is een wetsvoorstel ingediend waarin staat dat ouders die homoseksueel zijn, geen kinderen mogen opvoeden. De kinderen zullen worden afgenomen en door anderen worden opgevoed.

b. Eigen antwoord. Afhankelijk van actualiteit.

Verdiepingsvragen

7. Eigen antwoord

Voorbeelden: 1) René van der Gijp: "Dat gedoe met voetballers die uit de kast moeten komen. Laten we gewoon weer even normaal doen. Er zijn gewoon weinig homofiele voetballers. Er zullen er wel

een of twee zijn, maar voetbal is geen sport voor homo's." Volgens hem stoppen homoseksuele voetballers al op jonge leeftijd met de sport omdat het niets voor ze is. Op schertsende toon zei Van der Gijp vervolgens dat ze dan liever in een kapperswinkel gaan werken in het weekend.

2) Russische dirigent Valery Gergiev zou in een interview homoseksualiteit hebben vergeleken met kindermisbruik. De Russische 'anti-homowet' zou volgens Gergiev eigenlijk zijn bedoeld om de Russische bevolking te beschermen tegen pedofilie.

3) De vorige paus Benedictus XVI gaf in een kersttoespraak in 2012 aan dat hij wil dat zijn kerk de krachten bundelt met andere religies tegen het homohuwelijk.

b. Eigen antwoord

c. Eigen antwoord. Voorbeeld: Rap God: "You fags think it's all a game." and "Little gay-looking boy. So gay I can barely say it with a straight face-looking boy." Diverse regels uit de rap Criminal.

8. Eigen antwoord